

Hva skjer med pengene i Stavanger?

Kommuneøkonomi er fullt av ord som «netto driftsresultat», «disposisjonsfond» og «behovskorrigert avvik». Men bak ordene handler det om noe alle kjenner: **inntekter, regninger, sparepenger og lån**. Dette heftet forklarer — uten fagspråk — hva en grundig gjennomgang av Stavangers økonomi fant. Og Stavanger har en spesiell historie: oljebyen som lenge var blant landets rikeste, men som nå må omstille seg og bli «likere de andre».

236 mill.

så mye mer enn forventet bruker Stavanger på sosialhjelp i året — det dyreste «unntaket», og det handler om reelle levekårsforskjeller

92 mill.

så mye «for mye» ser administrasjonen ut til å koste — men det meste viser seg å være feilbokførte utgifter, ikke ekte byråkrati

~750 mill.

så mye kan kommunen spare hvert år hvis den legger seg på samme nivå som vanlige kommuner. Oljerikdommen bygde et dyrere tilbud

Tenk på kommunen som en husholdning: Stavanger har i mange år vært en velstående familie — olja ga høye inntekter. Med god råd vente familien seg til et høyere forbruk enn naboene: litt dyrere på det meste. Nå faller inntektene mot et mer normalt nivå, og familien må venne seg av med overforbruket og bli «likere de andre». Den gode nyheten er at familien har lite gjeld og penger på bok — så innstrammingen kan tas rolig og planlagt. Den rare nyheten er at én stor «regning» som så skummel ut, viste seg å være bokført på feil konto.

Grunnlaget for dette heftet er en full analyse bygget på åpne offentlige tall (SSB, Statsforvalteren, kommunens egne rapporter, tilsyn og revisjoner). Den tekniske rapporten viser alle kilder og utregninger. Hovedtallene her er fra 2025 — det siste året med endelige, reviderte tall (publisert 16. juni 2026).

Stavanger bruker mer enn forventet på mye — men ett tall er feilbokført

For å sammenligne kommuner rettferdig kan man ikke bare se på kronebeløp — en kommune med mange barn trenger mer skole, en med mange eldre trenger mer omsorg. Staten har derfor et eget regnestykke som sier hva hver kommune *burde* trenge med akkurat sin befolkning. Vi har sammenlignet Stavangers faktiske forbruk med dette «forventet behov»-tallet:

OMRÅDE	MER/MINDRE ENN FORVENTET PER ÅR	HVA BETYR DET?
Sosialhjelp m.m.	236 mill. mer	Det dyreste unntaket — reelle levekårsforskjeller (les neste side)
Administrasjon («byråkratiet»)	92 mill. mer*	*Det meste er feilbokført — egentlig nesten på snittet (se eget avsnitt)
Barnevern	52 mill. mer	Skyldes mange enslige mindreårige flyktninger, ikke dyr drift
Helsetjenester (legevakt, helsestasjon m.m.)	38 mill. mer	Del av det generelle høye nivået fra rike år
Barnehage	30 mill. mer	Over forventet — men på vei ned
Grunnskole	176 mill. mindre	Drives faktisk nøkternt — under forventet
Eldreomsorg og hjemmetjenester	280 mill. mindre	Drives nøkternt — langt under forventet

Det overraskende: Stavanger bruker mer enn forventet på fem områder samtidig — uvanlig mange. Hovedforklaringen er enkel: olja ga råd til et dyrere tilbud enn vanlige kommuner har, og det skal nå trappes ned. Men legg merke til administrasjon: tallet ser ut som rådyrt byråkrati, men kommunen fant selv ut at størstedelen var **utgifter bokført på feil sted**. Det er ikke sløsing — det er en regnskapsfeil.

Regnestykket viser altså en **tidligere rik kommune med et høyt tjenestenivå** som ligger over forventet på mye. Det meste kan trappes ned «til snittet» uten at tilbudet blir dårlig enn naboenes. To av tallene er likevel ekte behov — sosialhjelp og barnevern — og dem forklarer vi på neste side. Og ett tall, administrasjonen, er altså ikke det det ser ut som.

Hvorfor bruker en rik oljeby mer enn forventet på sosialhjelp?

På papiret ser Stavanger ut som en velstående by — høye inntekter, gode boliger, flotte snittall. Statens regnestykke forventer derfor at byen skal bruke relativt *lite* på sosialhjelp. Likevel bruker kommunen 236 millioner mer enn forventet — det største unntaket i hele regnskapet. Det handler ikke om at Stavanger deler ut penger lett. Forklaringen er at snittet skjuler store forskjeller.

- **Rik by, men med tydelige levekårslommer.** Stavanger har bydeler som over tid kommer dårligst ut — særlig **Hillevåg, Kvernevik og Storhaug**, der flere har lav inntekt, gjeld og arbeidsledighet. Snittet for hele byen ser rikt ut, men **bak snittet finnes det områder** med reelle utfordringer som driver behovet for sosialhjelp.
- **Egen områdesatsing er satt i gang.** Staten og kommunen har en felles satsing **2024–2028** nettopp i disse bydelene, for å motvirke utenforskap. Det forteller at behovet er reelt og anerkjent — ikke en regnskapsfeil.
- **Høyt nivå fra rike år.** En del av forklaringen er også at oljebyen lenge har hatt råd til et sjenerøst ytelsesnivå, som nå er bygget inn i utgiftene.

Kort sagt: Det er ikke lokal raushet som gjør sosialhjelpen dyr i Stavanger. Det er at en rik by også har fattige nabolag — reelle levekårsforskjeller som ikke vises i de pene snittallene. Det samme gjelder barnevernet: at det koster 52 millioner mer enn forventet skyldes i hovedsak at byen har tatt imot mange **enslige mindreårige flyktninger**. Selve barneverntjenesten drives faktisk billigere enn i sammenlignbare kommuner — det er hvem som trenger hjelp, ikke driften, som koster.

Et varsko fra staten: Statsforvalteren fant i 2021 lovbrudd i hvordan barnevernet i Stavanger gjennomførte undersøkelser, og kommunerevisjonen påpekte i 2024 at barnevernet ikke har dokumentert godt nok hvordan **barna selv** får si sin mening i saker som gjelder dem. Det betyr ikke at kommunen bruker for mye penger — men at tjenesten som hjelper de mest sårbare barna, har hatt svakheter den må rette opp.

Sosialhjelp og barnevern er altså ikke tegn på sløsing, men et spill av at en rik by også har innbyggere som trenger hjelp. Den utfordringen forsvinner ikke ved å kutte — den løses ved å se menneskene bak tallene, særlig barna.

Lav gjeld og penger på bok — men forbruket må normaliseres

70 %

kommunens lån målt mot
årsinntekten —

lavt

for en storby. Dette er Stavangers
virkelige styrke

+2,9 %

overskudd i 2025 — kraftig opp
etter at 2024 ble det svakeste året
siden 2014

~750 mill.

så mye kan kommunen spare i
året ved å bli «likere de andre».
Innstrammingen er allerede i
gang

Her er den ærlige historien. Stavanger er *ikke* en kommune i krise. Den har lite gjeld og penger på sparekontoen. Men den må venne seg av med et forbruk som ble bygget opp i fete oljeår.

Fra det svakeste året til en kraftig snuoperasjon

2024 ble et dårlig år: det svakeste økonomiske resultatet siden oljekrisen i 2014, med rekordhøyt sykefravær blant de ansatte. Mange fryktet at 2025 skulle bli verre. I stedet ble det **kraftig bedre**: kommunen gikk fra å vente et stort underskudd til å levere et solid overskudd, og la samtidig over 100 millioner i sparekassa. Kommunedirektøren minner likevel om at noe av overskuddet er engangspenger — innstrammingen må fortsette.

Lav gjeld gir rolig omstilling — men inntektene er svekket

Stavanger skal spare rundt en halv milliard kroner fram mot 2027. Men fordi gjelda er lav og fondene fulle, kan dette gjøres **planlagt og kontrollert** — ikke i panikk. Administrasjonen kuttes hardere enn tjenestene, og innen eldreomsorgen flyttes ressurser fra institusjon mot mer hjemmebasert hjelp. Noen prosjekter er skrinlagt, som folkebad og allaktivitetshus på Kvalaberg.

Den selvvalgte innstrammingen: Fra 2025 har Stavanger **fjernet eiendomsskatten på boliger og fritidsboliger helt** — et bortfall på rundt 96 millioner kroner i året. Det er et helt legitimt politisk valg, men det betyr at byen frivillig gir fra seg en stor inntekt *samtidig* som den varsler kutt i skole, sykehjem og barnehage. Å innføre den igjen ville dekket en stor del av sparebehovet. Spørsmålet er politisk omstridt, og det bør tas med åpne øyne.

Det ærlige bildet er altså verken «Stavanger er blakk» eller «Stavanger har ingen problemer». Det er en tidligere svært rik kommune med lav gjeld og penger på bok, som må trappe ned et høyt forbruk fra oljeårene — og som samtidig har valgt å gi slipp på en inntektskilde mens den gjør det.

Liten ordliste — «gresk» oversatt til norsk

Netto driftsresultat

Det som er igjen av årets inntekter når alle regninger og renter er betalt. I 2025 hadde Stavanger et solid overskudd (**pluss** 2,9 %) — over det anbefalte nivået, og kraftig opp fra et svakt 2024.

Disposisjonsfond

Kommunens sparekonto — penger som kan brukes når noe svikter. Måles i prosent av årsinntekten. Stavanger: 12,9 % — solid, og voksende.

Behovskorrigert / utgiftsbehov

Statens regnestykke for hva en kommune burde trenge, ut fra hvor mange barn, unge og eldre den har. Det gjør det mulig å sammenligne Stavanger rettferdig med ulike kommuner — og det er dette som viser at byen ligger over forventet på mange områder, men under på eldreomsorg og skole.

Regnskapsartefakt («feilbokført»)

Når en utgift blir ført på feil «konto» i regnskapet. Stavangers administrasjon så dyr ut, men kommunen fant at rundt 122 millioner — over 90 årsverk — egentlig hørte hjemme på andre tjenester. Etter rettingen ligger administrasjonen bare «litt over snittet». Det er altså ikke sløsing, men en bokføringsforskjell.

Netto lånegjeld

Kommunens «boliglån». Stavangers gjeld tilsvarer rundt 70 % av en årsinntekt — **lavt** for en storby, og kommunens viktigste styrke når den nå skal omstille seg.

Eiendomsskatt

En skatt kommunen kan velge å kreve inn på eiendommer. Stavanger fjernet den på boliger og fritidsboliger fra 2025 — et frivillig inntektstap på rundt 96 millioner i året.

Endelige tall

2025-tallene er nå endelige (reviderte), publisert av SSB 16. juni 2026, og er hovedåret i dette heftet. 2024-tallene står igjen som sammenligning. Alle hovedkonklusjoner bygger på endelige tall.

Hvor kommer tallene fra?

Alt bygger på åpne kilder: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA), statens fordelingssystem, Stavangers egne årsrapporter og budsjetter, statlige tilsyn og kommunerevisjonens rapporter. Hver eneste tallpåstand er sporbar til kilden, og hele analysen ble til slutt «angrepet» av en egen kvalitetskontroll som lette etter feil.

Folkeversjon, oppdatert 16. juni 2026. Tall i millioner kroner der annet ikke er sagt; hovedår 2025 (2024 som sammenligning). Viktig presisering: når analysen sier at noe koster «mer enn forventet», betyr det ikke nødvendigvis sløsing — det kan være et bevisst høyt servicenivå fra rike år, reelle behov, eller som for administrasjonen: utgifter bokført på feil sted. Poenget er at valgene bør tas med åpne øyne, og at noen må si hva som skal betale for hva.